

מהם השיקולים המנחים את בית המשפט בהחלטתו לגבי הגירת קטינים

מאת עו"ד איתן ליפסקר

תביעה להתיר הגירת ילדים קטינים ממדינת מגוריהם למדינה אחרת, הנה מההליכים המשפטיים הקשים והטעונים ביותר שבית המשפט לענייני משפחה מתמודד עמם. להחלטה האם להתיר או למנוע את ההגירה יש השפעה מרחיקת לכת על הילדים אולם לא פחות מכך, על הוריהם.

הצהרת וושינגטון בנוגע להגירה משפחתית בינלאומית (WASHINGTON DECLARATION ON INTERNATIONAL FAMILY RELOCATION) אשר נחתמה בחודש מרץ 2010 מהווה צעד נוסף בכיוון ניסיון להסדיר קו שיפוטי משותף באשר לסכסוכים שבמרכזם שאלת הגירתם של קטינים עם אחד מהוריהם ממקום מגוריהם הרגיל אל מקום מגורים (בד"כ מדינה שונה) חדש, בעקבות פרידת ההורים.

ההצהרה חתמה כינוס רב משתתפים של מומחים (בהם שופטים רבים) ממגוון מדינות (ובהן בין היתר; קנדה, גרמניה, צרפת, אנגליה וארה"ב) והיא מבקשת לקבוע את נקודת ההתייחסות והבחינה של המערכת השיפוטית אל סוגיית הגירת הקטינים.

ההצהרה כוללת קביעה כי יש לפשט ולהנגיש הליכים להסדרת הגירה בינלאומית של קטינים ובכך לעודד את ציבור המתדיינים להסדיר את הנושא באופן חוקי ולא באופן שאינו חוקי (חטיפה בניגוד לאמנת האג). ההצהרה מדגישה כי השיקול הראשוני בבחינת שאלת ההגירה צריך להיות טובתם של הילדים וללא העדפה או התנגדות בסיסית ביחס לשאלת ההגירה. כמו כן כלולה בהצהרה רשימה של שיקולים מרכזיים לצורך הכרעה בסוגיית ההגירה. בכלל שיקולים אלו ניתן למצוא (א) זכותו של כל ילד לקשר טוב ורגיל עם כל אחד מהוריו (ב) היתכנות ההגירה על רקע נושאי מגורים תעסוקה וחינוך (ג) דעתו של הילד הרלוונטי (ד) נכונותו ויכולתו של ההורה המהגר לאפשר קשר של הילדים עם ההורה הנותר מאחור (ה) הסיבה לבקשת ההגירה (ו) האפשרות לאכוף התניות לביצוע ההגירה במדינה אליה מיועדת ההגירה להתבצע (ז) ההשפעה של סירוב או אישור ההגירה על הילד ועל הצדדים.

מההצהרה עולה כי נקודת ההתייחסות והבחינה של נושא ההגירה צריכה להיות שקולה ומורכבת תוך הימנעות מתמיכה או התנגדות ראשונית לעצם הבקשה להתרת ההגירה.

פסיקת בית המשפט העליון העוסקת בשיקולי בית המשפט בבואו לדון ולהכריע בתביעה להתיר הגירת קטינים לחו"ל כוללת אומנם את מרבית הנושאים אשר עלו בהצהרת וושינגטון ואולם בפועל מגמת הפסיקה בבתי המשפט בישראל מעט שונה ונקודת ההתייחסות הבסיסית שלה הנה כפולה; (א) שמירת טובתו של הילד בהקשר ההגירה (ב) מתן אפשרות להורה המשמורן להמשיך את חייו.

בהתאם למגמה זו (ובניגוד לאמור בהצהרת וושינגטון) קבע בית המשפט העליון במפורש כי בית המשפט הן בתביעת הגירה אינו צריך לחפש הצדקה וסיבות להגירה. בנוסף הושם דגש על השפעת ההחלטה על ההורה המשמורן, כאשר ההבנה הנה כי באמצעות שיקום והמשך חייו של ההורה המשמורן יכולה לצמוח טובה גם לילד המצוי במשמורתו ומאידך, פגיעה בהורה המשמורן יכולה בהחלט לפגוע גם בילדים שבמשמורתו.

בתיק שנדון לאחרונה בבית המשפט המחוזי בפתח תקוה נדחה ערעורו של אב אשר ביקש למנוע את הגירת בתו ובנו הקטינים ביחד עם אמם – גרושתו – לארה"ב.

בית המשפט לענייני משפחה התיר את ההגירה בתום הליך שנמשך כארבע שנים, למרות שניסיונות הענין היו חריגות וכללו ניסיון קודם לחטוף את הילדים לארה"ב (ניסיון אשר בעטיו נפתח הליך להשבת הילדים לישראל בהתאם לאמנת האג) וקביעה של שירותי הרווחה כי האם מסיתה את הילדים כנגד האב ופוגעת בדמותו כהורה (המלצת שירותי הרווחה היתה כי שמירת הקשר עם האב תהווה תנאי מהותי להגירה).

בית המשפט לענייני משפחה סבר כי הצורך לאפשר לאם המשמורנית להגר לארה"ב בכדי להתאחד שם עם משפחת המוצא שלה ולהתפתח מבחינה תעסוקתית גובר על רצונו של האב להימצא בקרבת ילדיו תוך קיום הסדרי ראייה וקשר מקובלים עמם וציין כי אם תסורב בקשת ההגירה ייפגע מצבה הרגשי של האם וכתוצאה מכך ייפגעו גם הילדים המצויים במשמורתה. על כן החליט בית המשפט לענייני משפחה להתיר את ההגירה תוך חיוב האם להביא את הילדים לשלושה ביקורים בישראל בכל שנה וכן חייב את האם להפקיד ערובה כספית בסך 50,000 ₪.

בית המשפט המחוזי קיבל כאמור את עמדת בית המשפט למשפחה ופרט להגדלת סכום הערבות לסך 200,000 ₪ לא התערב ביתר הוראות פסק הדין.

פסק דין זה מדגים אפוא היטב את מגמת הפסיקה הישראלית, המעניקה משקל דומה הן לרווחתו של ההורה המשמורן והן לטובתו של הילד וכפועל יוצא מכך, נוטה מלכתחילה לראות את בקשת ההגירה באור חיובי.